

Nr 25

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående vissa åtgärder i syfte att främja företagens kapitalförsörjning m. m.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 431 av herr *Hagberg m. fl.* och II: 526 av herr *Heckscher m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t genom vidgade direktiv till allmänna skatteberedningen måtte ge denna i uppdrag att utreda frågan om en successiv avveckling av dubbelbeskattningen å aktiebolag och ekonomiska föreningar»;

II) de likalydande motionerna I: 436 av herr *Hagberg m. fl.* och II: 529 av herr *Heckscher m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

Lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att punkt 1 av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

Anvisningar

till 41 §.

1. Inkomst av — — — särskilt stadgas.

För skattskyldig, — — — av följande.

Därest vinstresultat — — — stadgade grunder.

Den i — — — nedan sägs.

Lagret vid beskattningsårets utgång må icke upptagas till lägre belopp än trettio procent av lagrets anskaffningsvärde eller, därest återanskaffningsvärdet å balansdagen är lägre, sistnämnda värde, i förekommande fall efter avdrag för inkurans.

Därest värdet å lagret, beräknat till anskaffnings- eller återanskaffningsvärdet och i förekommande fall efter avdrag för inkurans, uppgår till lägre belopp än som motsvarar medeltalet av värdena å lagren vid utgången av de två närmast föregående beskattningsåren (jämförelseåren) må lagret

vid beskattningsårets utgång i stället upptagas till lägst ett belopp motsvarande förstnämnda värde å detta lager efter avdrag med sjuttio procent av sagda medeltals värde. Därvid skola såsom värden å lagren vid jämförelseårens utgång hava upptagits anskaffningsvärdena eller, därest återanskaffningsvärdena å balansdagarna i fråga varit lägre, sistnämnda värden, i förekommande fall efter avdrag för inkurans. Föreligger sådant fall att sjuttio procent av nyssnämnda medeltalsvärde överstiger värdet av lagret vid beskattningsårets utgång, må avdrag åtnjutas jämväl för det överskjutande beloppet, därest en häremot svarande avsättning i räkenskaperna gjorts till lagerregleringskonto. Då avdrag för sådan avsättning medgivits, skall avsättningen återföras till beskattning nästföljande beskattningsår, därvid frågan om avdrag för förnyad avsättning till dylikt konto får prövas enligt bestämmelserna ovan. Ingå i lagret råvaror eller stapelvaror, må lagret av sådana varor eller del därav upptagas till lägst sjuttio procent av värdet å tillgångarna i fråga, beräknat efter lägsta marknadspris under beskattningsåret eller under något av de närmast föregående nio beskattningsåren. Därest sist angivna grund för värdering av varulagret eller del därav tillämpats, skall vad ovan sägs om värdering med hänsyn tagen till medeltalet av värdena å lagren vid utgången av de två närmast föregående beskattningsåren icke gälla.

Utän avseende — — — vara påkallat.

Vad i — — — såsom skäligt.

Avdrag för — — — skattskyldiga angivit.

Vid bestämmande — — — eget kapital.

När fråga — — — skulle ifrågakommit.

Nedskrivning av — — — september beskattningsåret.

Vad här — — — årets inkomst.

Har avverkningsrätt — — — influtna likviden.

Om beskattningsmyndighet, — — — till beskattning.

Motsvarande gäller — — — års inkomstberäkning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

III) de likalydande motionerna I: 520 av herr *Lundström m. fl.* och II: 632 av herr *Ohlin m fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta

1. att beskattningsreglerna avseende värdering av varulager ändras så att nedskrivning tillåtes till 30 procent av lagrets värde, att gälla fr. o. m. 1964 års taxering.

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t i avvaktan på en vidare översyn av avskrivningsreglerna avseende byggnader inom rörelse (industribyggnader o. likn.) måtte till innevarande års höstriktsdag fram-

lägga förslag om rätt till avskrivning intill tio procent av byggnadens värde under första året, samt

3. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om tillsättande av särskild beredning för att utarbeta förslag till sådana reformer av skattelagstiftning och annan lagstiftning, som är ägnade att öka företagssparandet och därigenom skapa större finansiellt utrymme för en snabbare utbyggnad, rationalisering och modernisering av industriens och övriga företags tekniska, maskinella och andra resurser».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 526, II: 529 och II: 632.

A. Avveckling av dubbelbeskattningen av aktiebolag och ekonomiska föreningar

Gällande bestämmelser

Ifrågavarande dubbelbeskattning innebär enligt gällande regler att aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas vinster beskattas dels hos bolagen och föreningarna och dels hos delägarna när vinstmedlen utdelas till dessa. Bolagen och föreningarna äger, med visst undantag för kooperativa föreningar, vid taxeringen icke göra avdrag för belopp som utdelas. Eftersom avdrag inte medges för vinstutdelningarna, beskattas fonderad och utdelad vinst i princip efter samma grunder.

För att undvika att bolagens och föreningarnas vinster beskattas mer än två gånger gäller i princip sedan år 1928 att, om ett aktiebolag eller en ekonomisk förening uppbär utdelning från annat svenskt bolag eller annan svensk ekonomisk förening, det bolag eller den förening, som uppbär utdelningen, inte är skattskyldig för denna. Från skattefriheten har emellertid gjorts betydelsefulla undantag, vilka har avseende å aktiebolag och ekonomiska föreningar, som driver bank- eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse, samt de s. k. svarta familjebolagen.

Giltigheten av nu berörda bestämmelser är i viss utsträckning begränsad vid 1963—1973 års taxeringar genom den av 1960 års höstriksdag antagna förordningen med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall (SFS 658/1960). Enligt denna förordning har svenska aktiebolag medgivits viss rätt att åtnjuta avdrag för utdelning å nyemissioner. Härjämte har bl. a. viss inskränkning skett i aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas frikallelse från skattskyldighet för utdelningar från sådana företag. Vad gäller rätten till avdrag för utdelning avser den sådana aktier, för vilka inbetalning sker under tiden den 1 januari 1961—den 31 december 1966 i samband med bolagsbildande eller vid ökning av aktiekapital. Avdraget är begränsat till

†1 *Bihang till riksdagens protokoll 1963. 7 saml. Nr 25*

4 procent av det vid beskattningsårets utgång för de nya aktierna inbetalade kapitalet. För rätt till avdrag krävs att bolagets aktier vid beskattningsårets utgång inte till mer än 50 procent tillsammans ägdes av sådana svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, som är frikallade från skattskyldighet för utdelning från bolaget.

Rätten till avdrag är tidsbegränsad — utom i ovan nämnt hänseende — även på det sätt att avdrag får åtnjutas vid taxeringen t. o. m. femte taxeringsåret efter det, då avdrag för utdelning å aktierna i fråga första gången medgivits, d. v. s. under sammanlagt högst sex år.

Vad angår inskränkningarna i skattefriheten för utdelningen innebär den tillfälliga lagstiftningen att bolag och föreningar, som driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk, blir skattskyldiga för utdelning å aktier och andelar, som anskaffats i kapitalplaceringsyfte. För förvaltningsföretag, d. v. s. bolag eller föreningar, vilkas verksamhet uteslutande eller så gott som uteslutande består i förvaltning av annan fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom, inträder skattskyldighet för uppbumen utdelning i den mån sammanlagda beloppet därav överstiger den av bolaget för beskattningsåret beslutade egna utdelningen. Den utdelningsinkomst som fonderas blir således beskattad. Om förvaltningsföretagets verksamhet uteslutande består i förvaltning av värdepapper och därmed likartad lös egendom och det är en väsentlig uppgift för företaget att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda aktie- eller andelsägare riskfördelning samt slutligen aktierna eller andelarna i företaget ägs av ett stort antal fysiska personer, gäller särskilda regler. Dylika förvaltningsföretag, d. v. s. främst de börsnoterade investmentbolagen, blir skattskyldiga för uppbumen utdelning i den mån sammanlagda beloppet därav överstiger 125 procent av den av bolaget för beskattningsåret beslutade utdelningen.

Den nya lagstiftningen innebär även att företag, som driver byggnadsrörelse, tomtstyckningsrörelse eller yrkesmässig handel med fastigheter, blir skattskyldiga för utdelning å aktier och andelar, som utgör lager i rörelsen.

Riksskattenämnden äger om särskilda skäl föreligger medge att företag, som driver rörelse, jordbruk och skogsbruk, skall behandlas som förvaltningsföretag vid tillämpningen av den provisoriska lagstiftningen.

Frågans tidigare behandling

Yrkanden om avveckling av dubbelbeskattningen av aktiebolag och ekonomiska föreningar har under senare år upprepade gånger motionsvägen förelagts riksdagen men städse avvisats, bl. a. vid 1959, 1961 och senast 1962 års riksdagar. I sitt av sistnämnda riksdag godkända betänkande nr 20 uttalade bevillningsutskottet bl. a. att frågor rörande dubbelbeskattningen av aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas vinstmedel omfattades av allmänna skatteberedningens uppdrag och att beredningens prövning borde vara förutsättningslös, i följd varav utskottet inte kunde tillstyrka de då i detta ämne föreliggande motionsyrkandena.

Motionerna

I *motionerna I: 431* och *II: 526* framhålles att den föreliggande dubbelbeskattningen motverkar företagens villighet att genom nya emissioner anskaffa nytt riskvilligt kapital. I vissa länder, t. ex. England, medges avdragsrätt för utdelad vinst. På andra håll, t. ex. Västtyskland, har man en låg skattesats beträffande utdelad vinst mot en skattesats på fonderad vinst som något överstiger den svenska. Det främsta skälet för differentiering där sådan företagsits har varit önskemålen att öka tillflödet särskilt av långsiktigt sparande till kapitalmarknaden samtidigt som man har velat erhålla en spridning av de riskvilliga kapitalinsatserna. I Sverige förekommer blott en tillfällig och mycket begränsad rätt till avdrag för utdelad vinst.

Dubbelbeskattningen ställer enligt motionärernas mening mycket höga krav på avkastning i de företag som för sin kapitalförsörjning är tvungna att gå ut på aktiemarknaden. Beskattningen motverkar alltså nyföretagsamheten och rörligheten i det ekonomiska livet. Nackdelarna av denna dyra kapitalförsörjningsform visar sig i allt flera företags växande benägenhet att skaffa sig kapital genom obligationsemissioner. Fördelen från företagsökonomisk synpunkt med att låna medel är ju att ränteutbetalningarna i motsats till aktieutdelningen är avdragsgilla vid beskattningen. Men de långa lånen representerar icke det riskvilliga kapitalet. En lättnad i beskattningen på utdelade vinster är därför ytterligt angelägen. Starka skäl talar för att aktiebolag endast skall betala skatt för den vinst som inte utdelas. En planmässigt genomförd successiv minskning av skatten på den utdelade vinsten torde vara en lämplig utväg.

Det absolut övervägande antalet av vårt lands aktiebolag utgöres — framhåller motionärerna — av egenföretagen eller de s. k. familjeföretagen. Det kan antagas att en successiv avveckling av dubbelbeskattningen på aktiebolagens vinst till en början inte får praktisk betydelse för andra aktiebolag än dem som tidigare haft möjlighet att utdela. För egenföretagen är på grund av dubbelbeskattningen utdelning på aktiekapitalet i regel alltför betungande och förekommer därför sällan. Detta har i sin tur medfört ett svagt intresse för placering av riskvilliga medel i dessa företag, som således för närvarande inte har någon direkt emissionsmarknad att vända sig till. Därmed uteblir också möjligheten till lättnad i kapitalanskaffningsproblemet till dess att dubbelbeskattningen helt eller i det närmaste avskaffats. En lösning på det föreliggande problemet är enligt motionärerna att under en övergångstid göra aktieutdelning upp till en viss procent avdragsgill vid beskattningen.

B. Varulagervärderingen vid inkomstbeskattningen

Gällande bestämmelser

Genom beslut av 1955 års riksdag genomfördes ändrade regler för företagsbeskattningen. Vad angår värderingen av tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning (lager) föreskriver de nya bestämmelserna i punkt 1 av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen att den bokföringsmässiga värdesättningen skall godtas vid inkomstberäkningen endast under förutsättning att den inte står i strid med särskilda, för denna beräkning meddelade bestämmelser. Huvudregeln för varulagervärderingen är att lagret vid beskattningsårets utgång inte må upptas till lägre belopp än 40 procent av lagrets anskaffningsvärde vid samma tidpunkt eller, därest återanskaffningsvärdet är lägre, sistnämnda värde. Lagret får således nedskrivnas med högst 60 procent. Från det värde, varå nedskrivningen får göras, må först avräknas den inkurans i lagret som kan finnas å balansdagen. Med tillämpning av endera av två supplementärregler kan i särskilda fall lägre lagervärden än enligt huvudregeln medgivas. Enligt den ena regeln må nedskrivningens storlek beräknas på medeltalet av lagren under de två närmast föregående beskattningsåren, vilket i vissa fall kan leda till negativa lagervärden. Den andra supplementärregeln innebär, att om i lagret ingår råvaror eller stapelvaror lagret i denna del får upptas till lägst 70 procent av ifrågavarande tillgångars lägsta marknadsvärde under en tioårsperiod.

Beträffande lagervärderingen enligt huvudregeln antogs särskilda bestämmelser för vissa övergångsår. Lagret för beskattningsåret 1956 skulle enligt dessa värderas till lägst 20 procent av anskaffningsvärdet och lagret för beskattningsåret 1957 till lägst 30 procent av anskaffningsvärdet. Sistnämnda procentsats gällde även beträffande varulagervärderingen vid utgången av beskattningsåret 1958. Från och med beskattningsåret 1959, alltså från och med 1960 års taxering, skulle de nya bestämmelserna helt träda i kraft.

Genom lag den 13 mars 1959, nr 54, uppsköts emellertid det fulla ikraftträdandet av 1955 års lagervärderingsregler till 1961 års taxering.

Frågans behandling vid tidigare års riksdagar

Förslag till de nya bestämmelserna rörande företagsbeskattningen förelades 1955 års riksdag i proposition nr 100. Härefter hade beträffande varulagervärderingen förordats de regler, för vilka ovan redogjorts. I anledning av propositionsförslaget yrkades i väckta motioner, att lägsta gränsen för tillåten nedvärdering av lagret skulle bestämmas till 30 procent. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 45 avstyrkte 1955 års bevillningsutskott berörda motioner. Utskottet anförde bl. a.

Utskottet ansluter sig för sin del till departementschefens uppfattning att något verkligt väsentligt med en ändrad företagsbeskattning inte kan vinnas från konjunkturpolitisk synpunkt med mindre reglerna för varulagervärde-

ringen skärpes. Såsom i propositionen framhålles kan redan mindre ändringar i reglerna för beräkningen av det skattemässigt tillåtna lägsta lagervärdet öva en betydelsefull inverkan på företagets möjligheter till likviditetsförstärkning genom lagernedskrivningar och därmed på omfattningen av företagets investeringar inte endast i lagertillgångar utan jämväl i maskiner, inventarier o. d.

Den fråga varom olika meningar råder är var lägsta gränsen för tillåtet bokfört lagervärde skall dragas. Självfallet måste här ske en avvägning mellan å ena sidan de synpunkter av konjunkturpolitisk art, som utskottet enligt vad i det föregående framhållits funnit tala för kraftigast möjliga åtstramning av de permanenta värderingsreglerna, och å andra sidan behovet av regler, som lämnar utrymme för betryggande nedskrivningar för prisfallsrisk. Det torde inte vara möjligt att ange hur långt gående nedskrivningar nu gällande bestämmelser medger. Som av propositionen framgår har emellertid av mellankommunala prövningsnämnden tillämpad praxis, enligt vilken nedskrivning i princip medges till 30 procent av lagrets lägsta värde, kommit att under senare år i betydande utsträckning tillämpas av näringslivet och taxeringsmyndigheterna. Enligt utskottets mening måste det med utgångspunkt härifrån vara helt uteslutet att tillmötesgå motionsyrkandena om en lägsta gräns vid 30 procent av lagrets anskaffningsvärde, emedan en på så sätt bestämd gräns inte skulle medföra den från konjunkturpolitiska synpunkter önskvärda åtstramningen i värderingsreglerna. I själva verket skulle såsom ock departementschefen framhållit en huvudregel enligt detta alternativ i förening med de föreslagna supplementärreglerna i åtskilliga fall innebära ännu generösare värderingsregler än de nu i praxis tillämpade.

Då det åter gäller att bedöma behovet av nedskrivning för prisfallsrisk måste enligt utskottets mening starkt avseende fästas vid det förhållandet, att beträffande sådana lagertillgångar som är underkastade den största prisfallsrisken, nämligen rå- och stapelvaror, värderingen får ske med utgångspunkt från lägsta marknadspriset under en tioårsperiod enligt den ena av supplementärreglerna. Då det kan antagas, att företag med lager av tillgångar av nyss nämnt slag kommer att tillämpa ifrågavarande supplementärregel, vilken väl i de flesta fall torde ge det lägsta lagervärdet, kommer huvudregeln att gälla för det stora flertalet företag med mera prisbeständiga lagertillgångar och företag med sammansatta lager, där en prisförändring i någon del av lagret inte i någon mera avsevärd grad påverkar det totala lagrets värde. Läget blir alltså det att huvudregeln i det väsentliga kommer att tillämpas av företag som har det förhållandevis minsta behovet av nedskrivning för prisfallsrisk.

Även i motioner vid senare års riksdagar har vid flera tillfällen framställts yrkanden om ändring av huvudregeln för varulagervärderingen så att procenttalet för den nedre gränsen bestämmes till 30. Dessa yrkanden har avvisats av riksdagen. Därvid har från bevillningsutskottets sida bl. a. framhållits att utskottet i princip ansåg att huvudregeln för varulagervärderingen inte borde medge en längre gående nedskrivning än till 40 procent av värdet. Utskottet har uttalat den meningen att — sedan väl den erforderliga uppskrivningen skett — det torde komma att visa sig att för näringslivet i allmänhet en 60-procentig nedskrivning skulle vara tillräcklig för det syfte nedskrivningen främst avsåg att tjäna, nämligen att medge ett betryg-

gande skydd mot prisfallsrisk. Det har vidare framhållits att genom särskilda regler sörjts för att ytterligare prisfallsskydd kunde beredas företaget med särskilt priskänsliga varor.

Även frågan om ändring av övergångsbestämmelserna till den nya lagstiftningen har vid flera tillfällen varit föremål för behandling av riksdagen (jfr bevillningsutskottets betänkande nr 17/1959, nr 37/1960 och nr 20/1961). Senast har spørsmålet i anledning av därom väckta motioner — av huvudsakligen samma innehåll som de nu förevarande — behandlats av 1962 års bevillningsutskott i dess av riksdagen godkända betänkande nr 35. Utskottet uttalade därvid bl. a. att gällande bestämmelser för varulagervärderingen måste för normalfallen anses ge ett fullt tillfredsställande skydd mot prisfall. Ändringsyrkandena i motionerna rörande huvudregeln, vilka avsåg rätt till nedskrivning av varulager till lägst 30 procent av lagrets värde, hade heller inte grundats på att så var fallet. Till stöd för motionerna åberopades i stället önskvärdheten att öka företagssparandet och konsolideringsmöjligheterna inom näringslivet. Utskottet framhöll att det givetvis var av utomordentligt värde inte endast för företagen utan även för det allmänna att företagen hade goda möjligheter till konsolidering och en god likviditet. Utskottet fortsatte.

Emellertid måste en avvägning ske mellan önskemålen att beskattningsreglerna utformas så att de i största utsträckning bidrar till företagens konsolidering och det allmännas befogade anspråk på att även skattskyldiga, som driver rörelse, skall bidra till skatteintäkterna alltefter sin bärkraft. Att därvid förstnämnda synpunkt såvitt gäller reglerna för varulagervärderingen i vårt land har fått göra sig gällande i minst lika hög grad som i jämförbara länder framgår enligt utskottets mening därav att de svenska bestämmelserna i förevarande hänseende allmänt torde betraktas som mycket generösa.

Med ett avstyrkande av motionerna framhöll utskottet slutligen, att företagsbeskattningsens framtida utformning var föremål för överväganden inom allmänna skatteberedningen, som därvid givetvis skulle uppmärksamma frågan i vad mån hänsyn vid beskattningen borde tas till näringslivets behov av konsolidering och självfinansiering och att utskottet inte blivit övertygat om att behoven av ökad konsolidering och förbättrad likviditet var av sådan styrka att riksdagen borde frångå sina tidigare ställningstaganden till frågan om högsta tillåtna varulagernedskrivning.

Motionerna

Till stöd för lagstiftningsyrkandet i *motionerna I: 436* och *II: 529* åberopas motivering i *motionerna I: 431* och *II: 526*. Däruti framhålls att man vid bedömandet av regler som bör gälla vid inkomsttaxeringen måste särskilt beakta varulagrets ekonomiska karaktär för handels- och produktionsföretag. Sådana företag är tvungna att hålla sig med ett visst lager för att över huvud taget kunna bedriva sin verksamhet. De kan inte lösgöra det i lagret investerade kapitalet, utan detta är lika hårt bundet som kapi-

tal investerat i anläggningstillgångar. En uppskrivning av varulagret leder till blott en skenbart högre vinst. Företaget visar inte en emot denna skenbara vinst svarande ökad avkastning. Uppskrivningen träffar med andra ord företagets arbetande kapital oberoende av om företaget i övrigt visar vinst eller förlust. Den uppskrivning av varulagervärdena som framtvingades för två år sedan begränsade företagets arbetande kapital. Uppskrivningen träffade mycket ojämnt och utan hänsyn till det enskilda företagets konkurrensläge. Inte minst drabbades den mindre och medelstora företagssamheten, som för närvarande arbetar under mycket besvärande villkor då det gäller anskaffningen av riskvilligt kapital. Mot den bakgrunden talar såväl principiella som praktiska skäl enligt motionärernas uppfattning för en återgång till de varulagervärdesbestämmelser som gällde vid 1960 års taxering. För ökad rätt till avskrivning talar i nutida konjunkturläge det förhållandet att många företag nu måste arbeta »på lager». Möjligheten härtill är givetvis beroende av likviditeten. En ökning av denna genom förbättrade avskrivningsvillkor skulle alltså vara sysselsättningsfrämjande.

I *motionerna I: 520* och *II: 632* framhålles, att många företag endast i mindre utsträckning har tillgångar i form av fasta anläggningar. I stället finns deras tillgångar huvudsakligen i varulagret. Vad denna företagsskate-gori beträffar spelar reglerna för nedskrivning av varulager en central roll för företagets sparande och självfinansieringsmöjligheter. Flertalet mindre företag återfinnes i denna grupp. En liberalisering av varulagervärderingsreglerna skulle bäst motsvara dessa företags förutsättningar. För att i erforderlig tid ge stimulans och motverka ytterligare konjunkturförsvagning bör den fördjupade nedskrivningsrätten tillämpas redan vid 1964 års taxering.

C. Särskild beredning i syfte att främja företagets kapitalförsörjning

I *motionerna I: 520* och *II: 632* framställes tre yrkanden, av vilka det första om ändring av bestämmelserna om varulagervärderingen vid inkomst-taxeringen behandlats här ovan och det andra om översyn av avskrivningsreglerna för byggnader inom rörelse besvaras i utskottets betänkande nr 20. I nu förevarande sammanhang behandlas motionärernas tredje yrkande, nämligen att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t an-hålla om tillsättande av särskild beredning för att utarbeta förslag till sådana reformer av skattelagstiftning och annan lagstiftning, som är ägnade att öka företagssparandet och därigenom skapa större finansiellt utrymme för en snabbare utbyggnad, rationalisering och modernisering av industriens och övriga företags tekniska, maskinella och andra resurser.

Motionärerna erinrar till en början om att levnadsstandardens stegring i vårt land i hög grad är beroende av en gynnsam utveckling av industriproduktionen. Den avmattning i produktionen, som sedan några år kunnat iakttagas, ger anledning till skärpt uppmärksamhet. Tillkomsten av den euro-

peiska gemensamma marknaden har medfört en kraftig injektion av stimulans och utvecklingskraft för de engagerade länderna. Produktionsutvecklingen inom industrien har där varit vida snabbare än i Sverige. Det vore allvarligt om den svenska industriproduktionens ökning någon längre tid skulle fortsätta att släpa efter.

Inom viktiga offentliga sektorer av samhällsekonomin råder — framhåller motionärerna — en alltmer accentuerad underförsörjning. Detta gäller sjukvården, vissa andra vårdområden samt utbildningsväsendet. För att dessa svårigheter skall kunna övervinnas inom rimlig tid utan alltför stor belastning av den allmänna levnadsstandarden i övrigt, måste produktionsutvecklingen inom industri och näringsliv i övrigt gå snabbare än som de senaste åren varit fallet. Även vårt lands möjligheter att öka biståndet till de ekonomiskt eftersatta folken ute i världen sammanhänger givetvis med produktionsutvecklingen här hemma.

För att accentuera den centrala betydelsen av att gynnsamma villkor skapas för industriproduktionens utveckling erinrar motionärerna vidare om bl. a. 1959 års långtidsutredning, som redovisat ett utförligt material i sitt betänkande »Svensk ekonomi 1960—1965» (SOU 1962:10). Utredningen räknar med en höjning av industriproduktionens årliga ökning till 5 procent för 1960-talets första hälft. Om detta program skall kunna realiseras måste kapitalintensiteten (nedlagt kapital per anställd) höjas. Ett väsentligt villkor för en snabbare produktivitetsökning inom industrien är enligt långtidsutredningen att kapitalinsatserna ökas. Speciellt fäster utredningen avseende vid betydelsen av att industrien, som har det mest utsatta läget i konkurrensen med utlandet, i nuvarande handelspolitiska situation bör få möjligheter att genomföra en expansion och rationalisering i all den omfattning, som svarar mot företagets egen bedömning av expansionsmöjligheterna.

Även andra omständigheter gör enligt motionärernas mening en höjning av kapitalinsatsen per anställd inom industrien nödvändig, såsom den knappare tillgången på arbetskraft och arbetstidsförkortningen. De totala arbetskostnaderna har också stegrats kraftigt under den senast förflutna 3-årsperioden. Bortsett från Västtyskland synes arbetskostnaderna i Sverige under åren 1959—1961 enligt tillgängliga uppgifter ha ökat starkare än i något av våra större konkurrentländer i Europa. Härtill kommer den delvis mycket besvärande bristsituation som råder inom stora delar av vård- och utbildningsområdena samt bostadssektorn.

Enligt motionärernas uppfattning är det en felsyn att ATP-fondernas tillkomst skulle ha löst kapitalförsörjningsproblemet. Vad det mer kortsiktiga perspektivet beträffar är det inte visat att det totala sparandet genom ATP blivit större än vad det eljest skulle ha blivit. Snarare tyder gjorda uppskattningar på att försäkringssparandet under 1960-talet skulle ha vuxit snabbare med en annan organisation av pensionsförsäkringen. Man bör inte som ofta sker förbise att företagets interna sparande och direkta kapitalförsörjningsmöjligheter kraftigt reducerats genom pensionsstiftelse-

sparandets bortfall. Det sparandebortfall som ATP beräknades medföra i sitt inledningsskede efter 1960 kan hittills ha kompensrats genom ett kraftigt statligt och kommunalt tvångssparande via beskattningen. Lättnaden på kapitalmarknaden 1962 sammanhänge med konjunkturavmattningen och kan inte utan vidare tas som ett bevis för att vårt land nu kommit in i ett tillstånd av riklig kapitaltillgång.

Med hänsyn till det ökade kapitalbehov som företagen står inför är det enligt motionärernas mening i hög grad angeläget att produktionslivets kapitalförsörjningsproblem angripes med energi och snabbhet. Därför bör det uppdragas åt en särskild beredning att skyndsamt utarbeta ett handlingsprogram i syfte att främja företagsparande och självfinansieringsmöjligheter samt andra former av kapitalförsörjning för industrien och den enskilda företagsamheten i övrigt, icke minst de mindre företagen. Syftet skall vara att därigenom öka stabiliteten till gagn inte minst för de anställda. Denna beredning bör arbeta fristående från den allmänna skatteberedningen, ehuru i kontakt med denna, och bör vara oförhindrad att framlägga delförslag till reformer.

Bland de områden inom lagstiftningen, vilka kan komma i fråga för vidare överväganden eller för en mera omedelbar reformering, exemplifierar motionärerna — förutom avskrivningsreglerna för industribyggnader och reglerna för värdering av varulager — följande:

Avskrivning på återanskaffningsvärde för maskiner och inventarier. Genom de år 1955 beslutade nya avskrivningsreglerna för maskiner och inventarier ersattes den fria avskrivningsrätten med en rätt till i princip femårig avskrivning på anskaffningsvärdet som huvudregel. Så snart värdesäkringskommittén blivit färdig med sitt utredningsarbete, vilket väntas ske under 1963, bör frågan om avskrivning på återanskaffningsvärde för maskiner och inventarier tas upp till fristående prövning. Principiellt är det nämligen önskvärt att avskrivningsreglerna är så utformade att de tillåter en realekonomisk avsättning av medel för återanskaffning av förbrukade eller förslitna produktionsmedel.

Avsättning inom rörelsen för utjämning av pensionskostnad. För att underlätta ATP-systemets framtida finansiering och för att motverka det betydande bortfall, som inträffat i företagssparande för pensionsändamål, borde företagen tillåtas göra skattefri avsättning till konto inom rörelsen av de belopp, som utgör mellanskillnaden mellan nu faktiskt erlagd ATP-avgift och en på rimliga grunder beräknad pensionspremie. Medel som avsatts till sådant konto skulle senare under tiden för ATP:s uppbyggnad få disponeras för avgiftsbetalning till ATP för att i princip vara förbrukade vid uppbyggnadsperiodens slut.

Andel i vinst. Ett system, som bygger på någon form av vinstandel för de anställda ger dem direkt del i den förmögenhetsökning, som genom investering av vinstavsättningar växer fram i ett framgångsrikt företag och befrämjar samtidigt en effektiv och ekonomisk produktion. Här bör finnas en sparstimulans som hittills utnyttjats i mycket ringa utsträckning. Förut-

sättningarna för ett vinstandelssystem är varierande i skilda branscher och näringsgrenar liksom i olika företag och ett sådant system måste helt bygga på frivilliga överenskommelser mellan företagsledning och anställda. Det allmänna borde dock enligt motionärernas mening kunna anpassa lagstiftningen så, att sådana överenskommelser underlättas. I främsta rummet krävs reformer av skattelagstiftningen. Dessa skulle exempelvis gå ut på att anställda som erhåller vinstandel tillförsäkras skattefrihet för den del därav som står kvar i företagen under en längre period. Företagen bör självklart få skattefrihet för den del av nettointäkten som sålunda går till de anställda.

Vidgade återlåningsmöjligheter inom ATP. Gällande bestämmelser för rätt till återlån av premie till ATP bör ändras så att återlånerätten icke förfaller kalenderårsvis utan utsträcker att omfatta avgifter som erlagts under en period av fem år. Även bör skapas en fastare rätt till återlån under vissa betingelser.

De konkreta förslag som ovan redovisats tar — framhåller motionärerna — alla sikte på att främja olika former av företagssparande eller att annorledes förbättra kapitalförsörjningen för näringslivet. Självfinansieringsmöjligheterna inom företagen framstår för närvarande som alltför beskurna. Detta belyses av den ansvällning, som företagens upplåning på kapitalmarknaden och i bankerna undergått under det senaste året, trots att industriinvesteringarna reallt inte ökat. Den starkt ökade, yttre finansieringen av företagens investeringar är bl. a. en följd av de krypta bruttovinstmarginalerna samt gällande regler för avskrivning vid beskattningen och för avsättning till pensionsändamål. De nya förutsättningarna för avsättning till investeringsfond har uppenbarligen inte kunnat kompensera avskrivningsreglernas åtstramning.

Utskottets yttrande

A. Avvecklingen av dubbelbeskattningen av aktiebolag och ekonomiska föreningar

I motionerna I:431 och II:526 yrkas skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om vidgade direktiv till allmänna skatteberedningen i syfte att utreda frågan om successiv avveckling av dubbelbeskattningen av aktiebolag och ekonomiska föreningar. Motionärerna har, såsom framgår av deras motivering, uppmärksamheten främst riktad på familjebolagen och framhåller, att en successiv minskning av skatten på den utdelade vinsten på längre sikt skulle tillföra bolagen riskvilligt kapital.

Såsom framhållits i det föregående antog 1960 års höstriksdag en provisorisk lagstiftning om beskattning av aktieutdelningar. Bestämmelserna

härom innebär ett tillfälligt upphävande av dubbelbeskattningen så till vida att aktiebolagen vid inkomsttaxeringen under högst sex på varandra följande år kan få avdrag för utdelning å nyemitterat aktiekapital med fyra procent av vad som inbetalats. Lagstiftningen gäller fr. o. m. innevarande års taxering t. o. m. 1973 års taxering.

Motionärerna är införstådda med att härigenom föreligger en, om än tillfällig och begränsad, rätt till avdrag för utdelad vinst. De yrkar emellertid en mera långtgående reform.

I anledning härav vill utskottet framhålla att den till allmänna skatteberedningen hörande företagsskatteutredningen enligt sina direktiv är oförhindrad att uppta hela nettovinstbeskattningssystemet till omprövning. Det uttalas också i direktiven att en särskild fråga för utredningen kan bli att bygga vidare på de erfarenheter, som kan vinnas av nyssnämnda provisoriska lagstiftning.

Vad särskilt angår familjebolagen må därjämte erinras om att dubbelbeskattningen för närvarande knappast kan sägas vara betungande. Vinstmedel i sådana företag torde endast i begränsad omfattning — och detta vitsordas också i motionerna — överföras till aktieägarna genom utdelning. I flertalet fall uttas vinstmedlen nämligen lönevägen, varvid företagen erhåller fullt avdrag för vad som utbetalas.

Av det anförda framgår att den i motionerna berörda frågan om dubbelbeskattningen av aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas vinstmedel ingår i allmänna skatteberedningens utredningsuppdrag. Eftersom beredningens prövning enligt utskottets mening bör vara förutsättningslös, anser utskottet sig inte kunna tillstyrka att beredningen skulle bindas av tilläggsdirektiv av det innehåll motionärerna åsyftat. På grund härav avstyrker utskottet det här föreliggande skrivelseyrkandet.

B. Varulagervärderingen vid inkomstbeskattningen

Från och med 1961 års taxering tillämpas i full utsträckning de vid 1955 års riksdag beslutade ändringarna i kommunalskattelagen rörande värdering av varulager. Huvudregeln är därvid att lagret i princip inte får upptas till lägre belopp än 40 procent av lagrets anskaffnings- eller återanskaffningsvärde å balansdagen. I särskilda fall kan dock med tillämpning av endera av två supplementärregler lägre lagervärden godtas. Anledningen till uppskovet med det fulla ikraftträdandet av huvudregeln har varit att man velat möjliggöra en successiv anpassning av lagervärdena till de nya bestämmelserna för sådana skattskyldiga, som vid den tidpunkt då reglerna antogs hade gjort långtgående nedskrivningar å varulagren.

I motionerna I: 436 och II: 529 ävensom I: 520 och II: 632, såvitt här är i fråga, yrkas att riksdagen måtte besluta sådan ändring av huvudregeln för varulagervärderingen att nedskrivning av varulager får äga rum till lägst 30 procent av lagrets värde och alltså en återgång till den bestämmelse

som gällde vid 1960 års taxering och tidigare. I motionerna I: 436 och II: 529 yrkas även förmånligare procenttal, än som nu gäller, vid tillämpning av den ena av supplementärreglerna.

Utskottet får till en början framhålla, att det främsta motivet till den år 1955 beslutade begränsningsregeln var att man därigenom ville utforma företagsbeskattningen så att den bättre än då var fallet kunde anpassas till en konjunkturstabiliserande ekonomisk politik. En avvägning skedde således mellan å ena sidan synpunkter av konjunkturpolitisk art, vilka talade för kraftigast möjliga åtstramning av de permanenta värderingsreglerna, och å andra sidan behovet av regler, som lämnade utrymme för betryggande nedskrivningar för prisfallsrisk. Det åberopades vidare, att en huvudregel med rätt till nedskrivning ända till 30 procent av lagrets värde i förening med supplementärreglerna skulle innebära generösare värderingsregler än de, som vid tidpunkten för lagstiftningen tillämpats i praxis, och att man därigenom inte skulle nå den avsedda konjunkturpolitiska effekten. Därför ansågs nödvändigt med en mindre långtgående nedskrivning. De alternativ, som då låg närmast till hands, var nedskrivning till 50 procent av lagrets anskaffnings- eller återanskaffningsvärde i enlighet med vad majoriteten inom företagsbeskattningskommittén föreslagit eller till 40 procent av samma värde såsom en reservant inom utredningen förordad och flera remissinstanser tillstyrkt. Med hänsyn till att i vissa speciella fall möjligen ett fullt betryggande skydd mot prisfall inte skulle erhållas, om förstnämnda procenttal valdes, ansåg föredragande departementschefen, att procentsatsen borde fastställas till 40. Härtill anslöt sig såväl 1955 års bevillningsutskott som samma års riksdag.

Vid bedömning av skäligheten av den nu gällande huvudregeln bör enligt utskottets mening ihåggas, att den högsta tillåtna nedskrivningen med 60 procent beräknas på det värde, som framkommer, sedan avdrag från anskaffnings- eller återanskaffningsvärdet i förekommande fall skett för inkurans.

Motionärerna har inte påstått att de nuvarande bestämmelserna för varulagervärderingen inte för normalfallen skulle ge ett tillfredsställande skydd mot prisfall. En ökad rätt till avskrivning motiveras i stället med det nutida konjunkturläget ävensom behovet att förbättra företagens likviditet och företagssparandet samt företagens självfinansieringsmöjligheter, särskilt då det gäller mindre och medelstora företag.

Enligt utskottets mening är det av utomordentligt värde inte blott för företagen utan även för det allmänna att företagen har goda möjligheter till konsolidering och en god likviditet. Vid beskattningsreglernas utformning måste emellertid en avvägning göras mellan å ena sidan företagens konsoliderings- och likviditetskrav samt å andra sidan det allmännas befogade anspråk på att även rörelseidkare skall bidra till skatteintäkterna alltefter bärkraft. Den genom lagstiftningen härutinnan gjorda avvägningen finner utskottet, såsom torde framgå av det ovan anförda, skälig. I sammanhanget må också framhållas att gällande svenska regler för varulager-

värderingen allmänt torde betraktas såsom liberala vid en jämförelse med motsvarande bestämmelser i andra europeiska länder, vilka arbetar under liknande ekonomiska villkor som vårt land.

Utskottet kan vidare inte — och detta gäller särskilt de mindre och medelstora företagen — biträda den av vissa motionärer framförda åsikten, att en ökad nedskrivningsrätt i tider av konjunkturavmattning, när företagen nödgas arbeta »på lager», skulle i nämnvärd mån förbättra likviditeten hos dessa företag. I regel torde företagen under sådana förhållanden knappast kunna till fullo utnyttja gällande möjligheter till nedskrivning av lagret.

Slutligen vill utskottet hänvisa till att hela företagsbeskattningens framtida utformning är föremål för överväganden inom den till allmänna skatteberedningen hörande företagsskatteutredningen. I detta läge är det enligt utskottets mening inte lämpligt att här till principiell diskussion uppta frågan om och i vad mån skattereglernas utformning bör ta sikte på att vidga möjligheterna till konsolidering för företagen och om detta i så fall bör ske genom ändrade bestämmelser för varulagervärderingen. Åberopande det anförda får utskottet, med en erinran att riksdagen under senare år vid flera tillfällen avvisat liknande motionsyrkanden, avstyrka motionerna I: 436 och II: 529 liksom motionerna I: 520 och II: 632 i nu förevarande del.

C. Särskild beredning i syfte att främja företagens kapitalförsörjning

I de föreliggande motionerna I: 520 och II: 632 yrkas bl. a. skrivelse till Kungl. Maj:t om tillsättande av särskild beredning, som skulle utarbeta förslag till sådana reformer av skattelagstiftning och annan lagstiftning, vilka är ägnade att öka företagssparandet. Därigenom skulle skapas större finansiellt utrymme för en snabbare utbyggnad, rationalisering och modernisering av industriens och övriga företags tekniska, maskinella och andra resurser. Denna beredning borde arbeta fristående från allmänna skatteberedningen, ehuru i kontakt med denna. Motionärerna exemplifierar vissa områden, vilka i syfte att främja den enskilda företagsamhetens kapitalförsörjning bör bli föremål för vidare överväganden eller mera omedelbar lagstiftning, såsom avskrivning av industribyggnader, värdering av varulager, avskrivning på återanskaffningsvärde för maskiner och inventarier, avsättning inom rörelse för utjämnning av pensionskostnad, andel i vinst samt återlåning inom ATP. Motionärerna framhåller därvid bl. a. att ett ökat företagssparande skulle skapa större utrymme för finansieringen av investeringarna inom den offentliga sektorn och på bostadsmarknaden samt att ett stärkande av företagets utvecklings- och konsolideringsmöjligheter skulle ge de anställda större trygghet inför den skärpta konkurrensen från utländska företag.

Utskottet kan inte dela motionärernas uppfattning att frågan om företagsbeskattningen och närliggande spörsmål i syfte att främja företagens

kapitalförsörjning bör göras till föremål för en särskild utredning, således vid sidan av allmänna skatteberedningen. Enligt utskottets mening är det nämligen förenat med betydande fördelar att — såsom avsetts med tillståndet av företagsskatteutredningen — förevarande skatterättsliga spörsmål kan tas upp till bedömning i ett enda, större sammanhang. Att vid sidan av allmänna skatteberedningen företa en utredning av den art, motionärerna önskar, finner utskottet inte lämpligt.

Utskottet vill härvid erinra om att redan gällande skattelagstiftning erbjuder företagen stora möjligheter till konsolidering och självfinansiering genom avsättningar till investeringsfonder, nedskrivningar av varulager samt avskrivningar å maskiner och inventarier. Företagen kan också enligt ATP-systemet i kapitalförsörjningssyfte återlåna erlagda pensionsavgifter ur allmänna pensionsfonden. Vad angår de mindre företagen, vilkas kapitalförsörjningsproblem särskilt beröres i motionerna, må också framhållas, att staten sedan lång tid aktivt medverkat i kreditgivningen till de mindre och medelstora företagen. På senare tid har olika stödformer i detta hänseende samordnats, varjämte verksamheten utvidgats. Senast beslöt 1962 års riksdag sålunda medverka till viss omläggning av det för sådant ändamål redan existerande AB Industrikredit samt till inrättande av AB Företagskredit. Härtill kommer det samtidigt inrättade kreditinstitutet AB Svensk Exportkredit, som är avsett att tillgodose exportföretagen.

Utskottet är medvetet om att det i fråga om skattebestämmelserna föreligger skillnader mellan olika företagsformer och att det från kapitalförsörjningssynpunkt gäller gynnsammare bestämmelser för aktiebolagen och de ekonomiska föreningarna än för de enskilda företagarna. Sådana spörsmål har företagsskatteutredningen enligt sina direktiv att pröva, och det är enligt utskottets mening angeläget att dessa frågor får bedömas i ett sammanhang.

Utskottet anser det ej heller motiverat med en särskild utredning av den anledningen att annan lagstiftning än skattelagstiftningen skulle ändras för att tillgodose företagens kapitalförsörjningsproblem. Utskottet utgår ifrån att företagsskatteutredningen i sitt blivande skatteförslag kommer att ta ställning till därav eventuellt betingade ändringar i annan lagstiftning. I den mån ändringar i skattelagstiftningen kan bli en följd av andra reformer, förutsätter utskottet vidare, att detta beaktas i sitt sammanhang.

Med det anförda får utskottet avstyrka motionerna I: 520 och II: 632, såvitt desamma behandlas i detta avsnitt.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. *beträffande avveckling av dubbelbeskattningen av aktiebolag och ekonomiska föreningar*

att de likalydande motionerna I: 431 av herr Hagberg m. fl. och II: 526 av herr Heckscher m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

B. beträffande varulagervärderingen vid inkomstbeskattningen

att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 436 av herr Hagberg m. fl. och II: 529 av herr Heckscher m. fl., samt

2) de likalydande motionerna I: 520 av herr Lundström m. fl. och II: 632 av herr Ohlin m. fl.,

samtliga motioner i vad avser förevarande fråga, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; ävensom

C. beträffande särskild beredning i syfte att främja företagens kapitalförsörjning

att de likalydande motionerna I: 520 av herr Lundström m. fl. och II: 632 av herr Ohlin m. fl., i vad avser förevarande fråga, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 april 1963

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson*, fröken Ranmark, herrar Oscar Carlsson, Wårnberg, Lundström, Gösta Jacobsson, Sundin och Billman; samt

från andra kammaren: herrar Brandt*, Allard*, Gustafson i Göteborg, Kårrländer, Vigelsbo, Engkvist, Asp, Christenson i Malmö, Magnusson i Borås och Björkman.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer*Beträffande avveckling av dubbelbeskattningen av aktiebolag och ekonomiska föreningar*

1) av herrar Hagberg, Gösta Jacobsson, Magnusson i Borås och Björkman, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 431 av herr Hagberg m. fl. och II: 526 av herr Heckscher m. fl. — ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen med bifall till förenämnda motioner måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t genom vidgade direktiv till allmänna skatteberedningen måtte ge denna i uppdrag att utreda frågan om en successiv avveckling av dubbelbeskattningen å aktiebolag och ekonomiska föreningar.

II) av herrar *Lundström, Billman, Gustafson* i Göteborg och *Christenson* i Malmö.

Beträffande varulagervärderingen vid inkomstbeskattningen

III) av herrar *Hagberg, Lundström, Gösta Jacobsson, Billman, Gustafson* i Göteborg, *Christenson* i Malmö, *Magnusson* i Borås och *Björkman* vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 436 av herr *Hagberg* m. fl. och II: 529 av herr *Heckscher* m. fl. samt de likalydande motionerna I: 520 av herr *Lundström* m. fl. och II: 632 av herr *Ohlin* m. fl. — ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till motionärernas förslag, att varulager vid inkomstbeskattningen skall kunna nedskrivnas till 30 procent i stället för lägst 40 procent av anskaffningsvärdet, och sålunda bort hemställa, att riksdagen måtte med bifall till förenämnda motioner, i vad avser förevarande fråga, antaga det vid motionerna I: 436 och II: 529 fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Beträffande särskild beredning i syfte att främja företagens kapitalförsörjning

IV) av herrar *Lundström, Billman, Gustafson* i Göteborg och *Christenson* i Malmö, vilka

dels ansett, att utskottet under förevarande avsnitt bort anföra följande: I de föreliggande motionerna I: 520 och II: 632 yrkas bl. a. skrivelse till Kungl. Maj:t om tillsättande av särskild beredning, som skulle utarbeta förslag till sådana reformer av skattelagstiftning och annan lagstiftning, vilka är ägnade att öka företagssparandet. Därigenom skulle skapas större finansiellt utrymme för en snabbare utbyggnad, rationalisering och modernisering av industriens och övriga företags tekniska, maskinella och andra resurser. Denna beredning borde arbeta fristående från allmänna skatteberedningen, ehuru i kontakt med denna. Motionärerna exemplifierar vissa områden, vilka i syfte att främja den enskilda företagsamhetens kapitalförsörjning bör bli föremål för vidare överväganden eller mera omedelbar lagstiftning, såsom avskrivning av industribyggnader, värdering av varulager, avskrivning på återanskaffningsvärde för maskiner och inventarier, avsättning inom rörelse för utjämning av pensionskostnad, andel i vinst samt återläning inom ATP. Motionärerna framhåller därvid bl. a. att ett ökat företagssparande skulle skapa större utrymme för finansieringen av investeringarna inom den offentliga sektorn och på bostadsmarknaden samt att ett stärkande av företagens utvecklings- och konsolideringsmöjligheter skulle ge de anställda större trygghet inför den skärpta konkurrensen från utländska företag.

Som motionärerna framhållit är det en mångfald omständigheter såväl i det aktuella läget som i den förutsebara utvecklingen, som motiverar att frågan om företagets kapitalförsörjning bör angripas på ett mera allsidigt, målmedvetet och energiskt sätt än hittills. Utskottet delar således motionä-

rernas uppfattning att någon viss, enstaka åtgärd härvidlag inte kommer att vara till fyllest. Olika varandra kompletterande åtgärder framstår som mera rationellt, bland annat därför — vilket motionärerna framhållit — att de varierande förutsättningar, som gäller för skilda typer av företag, då bäst kan tillgodoses.

Utskottet tillstyrker därför motionärernas förslag att det genom en särskild beredning skyndsamt utarbetas ett handlingsprogram i syfte att främja företagssparande och självfinansieringsmöjligheter samt andra former av kapitalförsörjning för industrien och den enskilda företagsamheten i övrigt, inte minst de mindre företagen. Syftet skall vara att därigenom öka stabiliteten till gagn inte minst för de anställda. Denna beredning bör arbeta fristående från den allmänna skatteberedningen, ehuru i kontakt med denna, och bör vara oförhindrad att framlägga delförslag till reformer, som kan utarbetas utan längre tidsutdräkt, för att på ett senare stadium framlägga sådana reformförslag, som anses kräva ett mera omfattande utredningsarbete.

dels ock ansett att utskottet under C) bort hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 520 av herr Lundström m. fl. och II: 632 av herr Ohlin m. fl., i vad de avser förevarande fråga, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om tillsättande av särskild beredning för att utarbeta förslag till sådana reformer av skattelagstiftning och annan lagstiftning, som är ägnade att öka företagssparandet och därigenom skapa större finansiellt utrymme för en snabbare utbyggnad, rationalisering och modernisering av industriens och övriga företags tekniska, maskinella och andra resurser.

Särskilt yttrande

Beträffande särskild beredning i syfte att främja företagens kapitalförsörjning

av herrar *Hagberg, Gösta Jacobsson, Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka anfört följande:

I de likalydande motionerna I: 520 av herr Lundström m. fl. och II: 632 av herr Ohlin m. fl. hemställes bl. a., att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om tillsättande av särskild utredning för att utarbeta förslag till sådana reformer av skattelagstiftningen och annan lagstiftning som är ägnade att öka företagssparandet och därigenom skapa större finansiellt utrymme för en snabbare utbyggnad, rationalisering och modernisering av industriens och övriga företags tekniska, maskinella och andra resurser. Motionärerna har enligt vår mening anfört vägande skäl till stöd för sin uppfattning att kapitalförsörjningen inom företagen bör främjas. Otvivelaktigt

är levnadsstandardens stegring i vårt land i hög grad beroende av en gynnsam utveckling av industriproduktionen. Den avmattning som sedan några år kunnat iakttagas för den svenska industriproduktionens utveckling föranleder därför skärpt uppmärksamhet. Det är ett väsentligt villkor för en snabbare produktivitetökning inom industrien att kapitalinsatserna ökas. Härför krävs olika, varandra kompletterande åtgärder, främst på beskattningsområdet.

I motionerna anföres exempel på åtgärder som motionärerna finner angelägna, bl. a. i fråga om avskrivningsreglerna för industribyggnader, reglerna för värdering av varulager, rätten till avskrivning på återanskaffningsvärde för maskiner och inventarier, rätten till avsättning inom rörelsen för utjämning av framtida pensionskostnader och återlåningsmöjligheterna inom ATP. Dessa frågor är samtliga av betydelse för företagens möjligheter att bygga upp ett eget riskvilligt kapital. För vår del vill vi komplettera med ytterligare några väsentliga frågeställningar, nämligen om rätt till avsättning till självfinansieringsfond, för egenföretagare effektivare resultatutjämning, gynnsammare avskrivningsmöjligheter beträffande skogsvägar, modifieringar i gällande arvs- och förmögenhetsskatter m. m. I sammanhanget kan även nämnas frågan om en successiv avveckling av dubbelbeskattningen för aktiebolag och ekonomiska föreningar.

Från vårt håll har vi i särskilda motioner till innevarande års riksdag tagit upp samtliga här nämnda frågor, i vissa fall med förslag till omedelbara åtgärder, i andra med yrkande om utredning. På grund härav har vi — ehuru vi sålunda i princip delar motionärernas uppfattning rörande företagens kapitalförsörjningsproblem — inte funnit oss kunna biträda förevarande utredningsyrkande.